

Студенти з задоволенням беруть участь у грі, демонструють уміння творчо мислити, аналізувати мовні поняття та явища, висловлювати власні думки й аргументовано переконувати інших у правильності обраної позиції.

Таким чином, ігрова діяльність, окрім навчальної, такої, яка сприяє ефективному вивченню мови, виконує виховну та розвиваючу функції.

Застосування дидактичних ігор у процесі вивчення української мови дозволяє розглядати їх як одну із педагогічних умов інтенсифікації даного процесу, оскільки ігрова діяльність забезпечує ефективне засвоєння мовного матеріалу, позитивну зміну ставлення студентів до вивчення мови завдяки безпосередньому спілкуванню, емоційному підйому, пізнавальній мотивації.

Список використаних джерел:

1. Баюк А.Ф. Педагогічний словник / А.Ф. Баюк, М.І. Голдованський, Г.В. Потапнікова – Хмельницький: Вид-во Хмельницького Центру ДМСУ, 2006. – 93 с. – Режим доступу до словника: http://www.center.km.ua/old_version/metod_mat/6/6.html.
2. Брижатенко О. Можливості імітаційно-дидактичної гри у формуванні пізнавальної активності старшокласників / О. Брижатенко // Шлях освіти. – 2006. – № 4. – С. 34-37.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: [навчальний посібник] / Наталія Павлівна Волкова. – К.: Академія, 2001. – 212 с.
4. Воробйова С. Дидактична гра в процесі навчання / С. Воробйова // Рідна школа. – 2002. – № 10. – С. 46-48.
5. Гамалій А.Т. Ігри та цікаві вправи з української мови / А.Т. Гамалій. – К.: Рад. школа, 1980. – 112 с.
6. Федоренко В.Л. Енциклопедія інтелектуальних ігор на уроках української мови. – Х.: Вид. група «Основа»: ПП «Тріада+», 2007. – 432 с.

Михалюк Л.П.

студент,

Науковий керівник: Соляр Л.В.

асистент,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія

імені Тараса Шевченка

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ФАКТОР МУЗИЧНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ

*«Творчість – це не розкіш для
обраних, а загальна біологічна потреба,
часто не усвідомлювана нами.»*

Геннадій Іванов.

Творчість супроводжує нас усе життя: спрямовує, підносить, надихає та окрилює. Становлення творчих процесів сприяє не тільки на пріоритети направленості саморозвитку кожного, але є істинним напрямком прогресу

суспільства загалом. Формування творчого потенціалу починається з раннього дитинства.

У розвитку творчої особистості вагоме місце належить мистецтву. Музика має особливий статус у системі мистецтв, бо за силою впливу на внутрішній світ людини їй немає рівних.

У час духовного відродження України проблема становлення й формування людини, особливо творчої, наділеної потенціалом перетворювати на краще навколишній світ, творчість набула особливої актуальності [3]. Це й обумовило мету даної статті, яка полягає у розкритті значення творчої діяльності, як важливого фактору музичного-творчого розвитку учнів.

Проблеми творчого розвитку особистості відображені у психолого-педагогічних працях Л. Виготського, З. Левіна, Я. Пономарьова, В. Роменець, С. Рубінштейна, Б. Теплова, В. Сухомлинського та інших вітчизняних фахівців. Велика увага питанням дитячої творчості приділялась і в галузі музичної педагогіки (Б. Асаф'єв, Н. Ветлугіна, К. Головська, Д. Кабалевський, Б. Яворський) однак, розробка даної теми з урахуванням розпочатого сьогодні активного реформування української школи, на наш погляд, вимагає більшої уваги.

Лейтмотивом досліджень проблем творчості у вітчизняній психології стала думка С. Л. Рубінштейна про те, що мислення починається в проблемній ситуації, вирішення якої вимагає створення або нових речей, або якісно нових способів дії. Але створення нового і є творчість [4, с. 317].

«Творчість, – стверджував В. О. Сухомлинський, – не приходить до дітей з якогось натхнення. Творчості треба вчити» [5]. На переконання вченого, становлення творчої особистості неможливе без індивідуального підходу до дитини. Найважливішим методом вивчення індивідуальної своєрідності дитини вчений вважав спостереження, а спостережливість визначав як провідну професійну властивість педагога [5].

Дитяча творчість на уроках музичного мистецтва являє собою пізнавально-пошукову музичну практику. Творчість школярів тим і цінна, що вони самі відкривають щось нове, раніше невідоме їм у світі музики.

Ідея формування особистості учнів шляхом активізації їх творчого музичного мислення в процесі виконання і сприймання музики обґрунтована Б. В. Асаф'євим та Б. Л. Яворським.

Для досягнення успіху в розвитку творчих здібностей дітей Б. Яворський вважав, що необхідно організовувати музичну діяльність у різноманітних формах: хоровий спів, слухання музики, гра на елементарних музичних інструментах, ритміка, дитяча музична творчість (імпровізація). Елементи творчості розглядалися вченим як невід'ємна частина будь-якої виконавської діяльності. Головну роль вчений відводив діяльності дітей, пов'язаній з імпровізацією. Імпровізації поділялися на такі види: музичні, рухові, вербально-перцептивні, зображально-ілюстративні [6, с. 102].

Дещо інший підхід до активного творчого музичного сприймання та виконавства дітей пропонував Б. Асаф'єв. Вихідною тезою було твердження, що мистецтво в школі, перш за все, об'єкт спостереження, а не «заучування». Тому головним завданням виступало формування слухацької культури учнів. Велике значення мають ідеї автора про дитячу музичну творчість. Учений

визначає найбільш доступні види дитячої творчості: створення підголосків, варіантів наспіву, мелодії до віршів, вокальних та інструментальних імпровізацій [1, с. 22].

Аналізуючи дослідження Н. О. Ветлугіної переконаємося, що у художньо-творчому розвитку дитини істотне значення мають особистісні та психічні якості, ті індивідуально-психологічні особливості, які дозволяють дитині легко, швидко та якісно оволодівати способами творчих дій та успішно вправлятися з ними: знаходити нове рішення, застосовувати засвоєне в зовсім інших і несподіваних ситуаціях. Н. О. Ветлугіна запропонувала класифікацію загальних художньо-творчих здібностей, що розвиваються не лише у процесі художньої діяльності, а й протягом усього життя: здібність сприймати, відчувати прекрасне, красиве у природу, побуті, праці, суспільних стосунках, творах мистецтва; здібність оцінювати красиве в оточуючому [с. 82-86]. На переконання вченої, дитяча творчість є важливою умовою і засобом розвитку здатності образного бачення навколишнього [7, с. 123].

Виконавська діяльність є важливим чинником у творчому розвитку дитини, сприяє швидкому проходженню етапів культурного зростання. Творчий розвиток особистості учня відбувається в процесі застосування різних видів музичної діяльності (спів, гра на музичних інструментах, сценічне виконання), в основі якої лежить виконавська майстерність.

Творча музична діяльність не тільки формує художні смаки школярів і сприяє творчому розвитку особистості, але й впливає на вчинки школярів, формуючи естетичне ставлення до дійсності. А власна музично-ігрова діяльність формує і розвиває такі почуття як самостійність, швидкість реакції, рішучість, винахідливість, витримку, ініціативність, організаторські здібності, дружні та товариські відносини, взаємодопомогу тощо.

У процесі підготовки учнів до творчих дій в галузі музичного сприймання і виконання Дмитрієва Л. Г. виділяє три взаємопов'язані напрямки. Перший – збагачення життєвих та музичних вражень дітей. Так, наприклад, знання казок, віршів, народних звичаїв, героїв книг, поведінки тварин і. т. д складає основу для проведення тієї чи іншої гри. Сприймання художньо цінних творів збагачує слухові враження учнів, стимулює зацікавлене відношення до музики. Другий напрямок знайомить дітей зі способами творчих дій. З цією метою їм пропонується порівняти нескладні п'єси, пісні з подібним ритмом, ладовими інтонаціями, але контрастними за характером. Подаються приклади музичної творчості, наприклад, складання ритмічного вступу. Третій напрямок передбачає оволодіння способами творчих дій. Спочатку їм показує сам вчитель: після спільного виконання пісні він продумує на слух план її виконання, аргументуючи доцільність того чи іншого творчого рішення. На основі одержаного досвіду діти надалі будуть діяти самі [3, с. 97-100].

Отже, серед засобів творчого розвитку учнів найбільш доцільною можна вважати систему завдань в музичній діяльності. А творча діяльність посідає особливе місце на уроках музичного мистецтва, що сприяє формуванню і розвитку творчих здібностей учнів. Зміна освітньої парадигми зумовлює необхідність переосмислення сфери виховання творчої особистості засобами мистецтва та розробку ефективних умов, оптимальних методик і технологій,

що відповідають сучасним методологічним та теоретичним засадам. Перспективою подальших розвідок може стати дослідження методики використання творчих завдань у процесі засвоєння різних видів музичної діяльності учнів.

Список використаних джерел:

1. Асаф'єв Б. В. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. – Л.: Музыка, 1973. – 144 с.
2. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини. – К.: Музична Україна, 1978. – 256 с.
3. Дмитриева Л. Творческое развитие школьников на уроке музыки // Музыкальное воспитание в школе. Выпуск 15 [составитель О. А. Апраксина]. – М.: Музыка, 1982. – 158 с.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2001. – 720 с.
5. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором // Вибрані твори у 5 т. – Т. 4. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 329-629.
6. Холоденко В. Педагогічні умови творчої активності молодших школярів у сфері музичного мистецтва // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. – К.: НПУ, 2001. – 420 с.
7. Художественное творчество и ребёнок: монография [редакция Н. А. Ветлугиной]. – М.: Педагогика, 1972. – 366 с.

Огарь Ю.В.

аспірант,

Київський університет імені Бориса Грінченка

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД» ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Сьогодні головним освітнім пріоритетом є підготовка учня до життя в інноваційному суспільстві, що зможе ефективно та свідомо співпрацювати в глобалізованому життєвому просторі, швидко реагуватиме на зміни. Особистісно орієнтований підхід передбачає перетворення позиції вчителя і учня на рівноправні партнерські, оскільки перший не стільки вчить і виховує, скільки актуалізує, стимулює учня до загального і мовно-мовленнєвого розвитку, створює умови для саморозвитку [1].

Для визначення сутності поняття «особистісно орієнтований підхід» та особливостей його реалізації у процесі навчання української мови учнів в закладах загальної середньої освіти нам необхідно було зібрати, вивчити на проаналізувати генезу становлення цього поняття від «гуманістичного підходу», «гуманізації освіти», як одну з передумов до «олюднення» освіти [2, с. 156]; «індивід», «індивідуальність», «особистість» для розуміння виникнення поняття «особистісний підхід»; «особистісно орієнтована освіта», «особистісно орієнтоване навчання» для розкриття сутності поняття «особистісно орієнтований підхід» у контексті його застосування на уроках української мови.